

2009

TUTKIMUKSET

PK-YRITYSBAROMETRI, SYKSY 2009

Alueraportti, Etelä-Savo

ESIPUHE

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2009 Pk-yritysbarometri perustuu 3850 pk-yrityksen vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista ja yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä. Barometrin kyky ennakoita talouden suhdannekäänteitä on ollut varsin hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän 12 kuukauden aikana sekä yleistä elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitustilannetta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä.

Yritysten maksuvalmius ja luottomarkkinoiden toimivuus ovat ajankohtaisia, kriittisiä kysymyksiä. Samaan aikaan haetaan merkkejä talouden tilan kohenemisestä. Entä kuinka pk-yritykset pystyvät sopeuttamaan toimintaansa nykyisissä talouskriisin oloissa? Näihin kysymyksiin haetaan vastausta tässä barometrissa.

Helsingissä 2.9.2009

*Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät*

*Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj*

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Etelä-Savon ja koko maan yritykset.....	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Sopeuttamistoimet suhdannetilanteen vuoksi	16
8 Elinkeinoilmasto	17
9 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	19
10 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	20
11 Yrittäjyysilmapiiri	21
12 Pk-yritysten rahoitus.....	22
13 Maksuvaikkeudet ja -järjestelyt.....	26

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana Etelä-Savossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat nyt hieman paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Kevään 2009 tilanteeseen verrattuna ovat Etelä-Savossa ja koko maassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana parantuneet.

Koko maan ja alueen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua lähes kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisemmat kevääseen 2009 verrattuna. Etelä-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä paremmat liikevaihdon, viennin arvon, yrityksen kannattavuuden, vakavaraisuuden ja tuotekehityspanostusten osalta.

Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella edelleen pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Etelä-Savossa ja koko maassa korkeammalla tasolla kuin keväällä 2009.

Koko maan pk-yrityksistä noin kolmasosa ja alueella noin neljä kymmenestä pk-yrityksestä on jo sopeuttanut toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi. Lisäksi noin kymmenesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä suunnittelee toimintansa sopeuttamista.

Kehittämisen esteet. Etelä-Savossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät ja yleinen suhdanne-/maailmantilanne. Nämä kaksi tekijää koettiin suurimmiksi kehittämisen esteiksi myös koko maan tasolla. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 9 prosentilla Etelä-Savon pk-yrityksistä. Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan edelleen hieman suurempi kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Työllistämisen esteet. Etelä-Savon pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat kysynnän riittämättömyys tai epävakaus sekä työn sivukulut. 27 prosentilla Etelä-Savon pk-yrityksistä ja 37 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Etelä-Savon alueen yrityksistä 39 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 30 prosenttia. 29 prosenttia alueella ja koko maassa noin joka neljäs (23%) toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Finnveran suhdannelainaa / -takausta aikoo näistä yrityksistä hakea koko maan osalta 37 prosenttia ja alueella 21 prosenttia.

Yhteensä 37 prosenttia rahoitusta ottaneista koko maan pk-yrityksistä kokee, että rahoitusmarkkinat ovat heijastuneet rahoitusehtoihin melko tai erittäin paljon. Alueella puolestaan yli puolet kokee rahoitusmarkkinoiden vaikuttaneen ehtoihin melko tai erittäin paljon. Alueella koetaan kokonaisuudessaan rahoitusmarkkinoiden muutoksilla / ongelmilla olleen suurempi vaikutus rahoitusehtoihin kuin koko maassa keskimäärin.

Suurin osa sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että yrityksessä ei ole ollut tarvetta rahoituksen vakauttamiselle.

Maksuvaikeudet ja -järjestelyt. Hieman vajaa viidesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa yrityksellä olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Noin puolet koko maan pk-yrityksistä lisäksi ilmoittaa, että asiakkailta / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Asiakkailta / kumppaneilla on ollut useammin maksuvaikeuksia Etelä-Savossa kuin koko maassa keskimäärin.

Noin kymmenesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että maksujärjestelyihin on ollut tarvetta verottajan kanssa viimeisen kuuden kuukauden aikana. Alueella on hieman useammin ollut tarvetta maksujärjestelyille verottajan kanssa kuin koko maassa keskimäärin.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaaajajoukko on 3850 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä kesä-heinäkuussa 2009. Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat alueen haastatelluista yrityksistä. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkimuspäällikkö Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ saldoluku = + 30 %

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

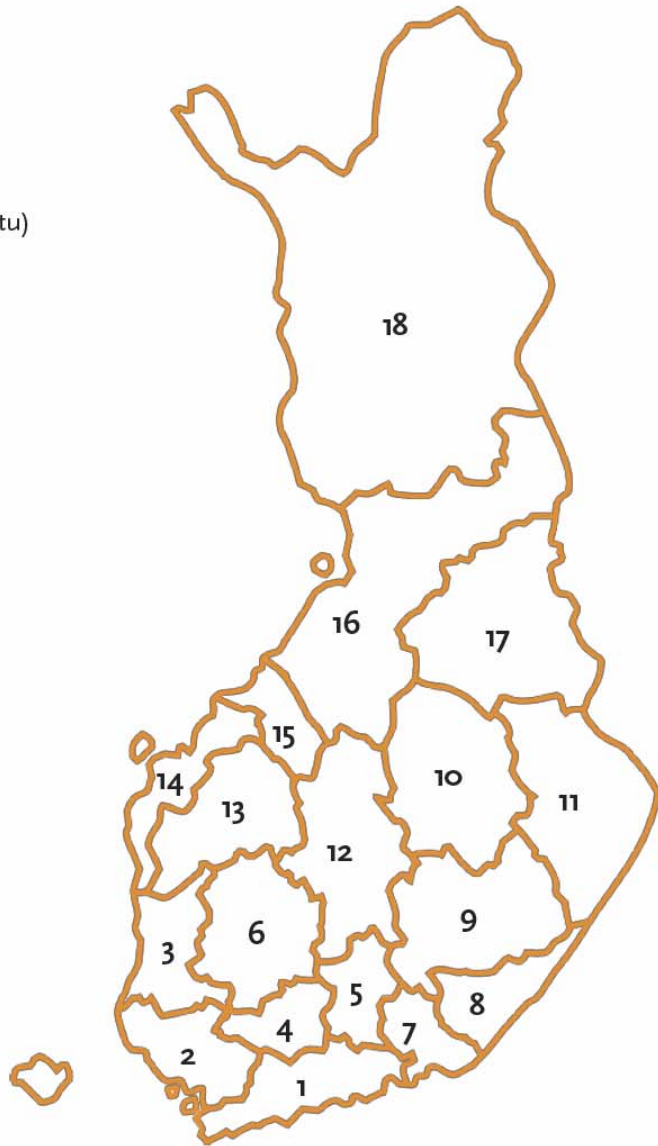
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 2/2009 - Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	ETELÄ-SAVO	102	2
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	30	29
	Rakentaminen (TOL: F)	10	10
	Kauppa (TOL: G)	18	18
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	44	43
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	34	33
	5 - 9 henkilöä	33	32
	10 - 19 henkilöä	16	16
	20 - 49 henkilöä	10	10
	50+ henkilöä	9	9
LIIKEVAIHTO VUONNA 2008	Alle 0,20 milj. euroa	14	14
	0,20 - 0,49 milj. euroa	19	19
	0,50 - 1,49 milj. euroa	18	18
	1,50+ milj. euroa	36	35
	Ei vastausta	15	15
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	7	7
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	44	44
	Pyrkii säilyttämään asemansa	34	34
	Ei kasvutavoitetta	15	15
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	1
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	61	61
	Kyllä, vie itse suoraan	23	23
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	18	18
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	86	85
	1998 - 2002	8	8
	2003	7	7
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	82	80
	Palkattu toimitusjohtaja	19	19
	Muut	1	1

Pk-yritysbarometrin aluejako

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

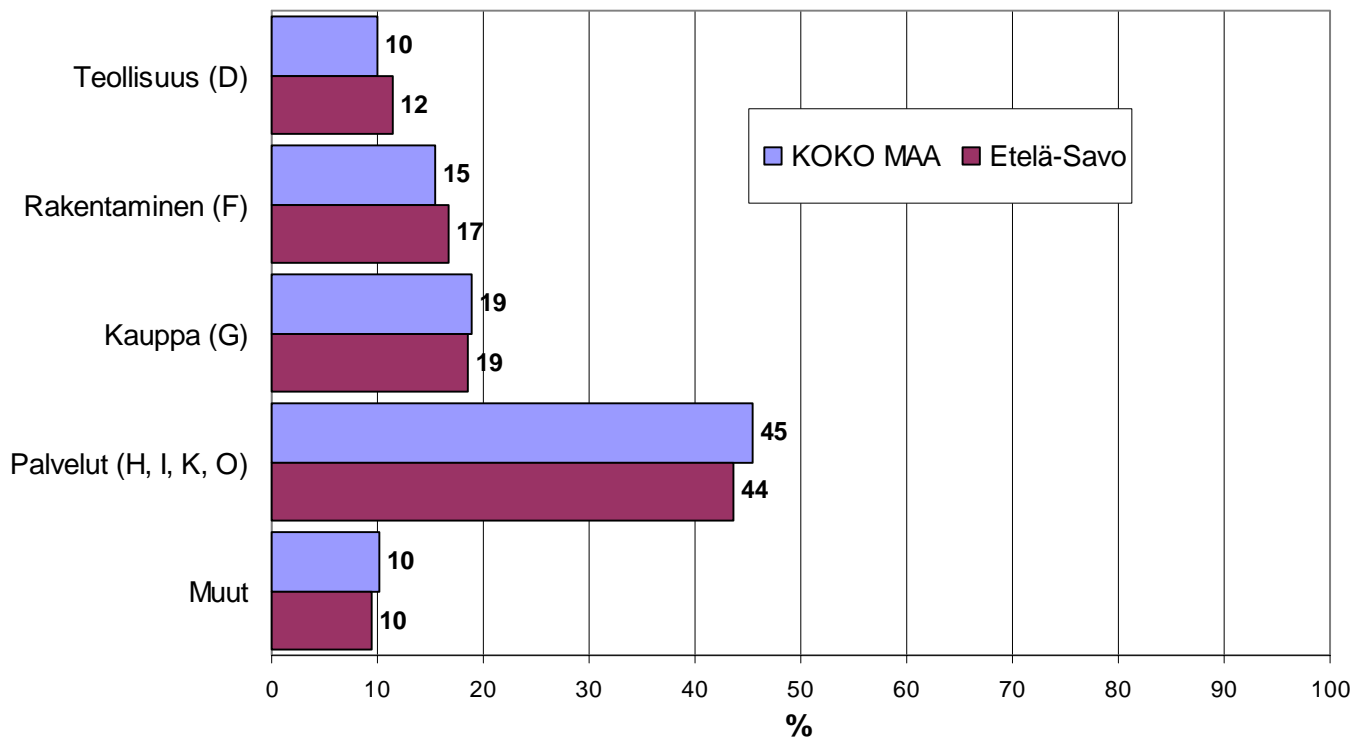

Tutkimustulokset

1 Etelä-Savon ja koko maan yritykset

Suomessa oli 252 658 yritystä vuonna 2007.¹ Näistä yrityksistä noin 6916 toimi Etelä-Savossa. Etelä-Savossa on kaupan ja palvelualojen yrityksiä suhteellisesti hieman vähemmän ja teollisuuden sekä rakennusalan yrityksiä suhteellisesti hiukan enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Etelä-Savon maakunnassa työskenteli vuonna 2008 noin 65 000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2008 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,4 % ja Etelä-Savossa 7,9 %.

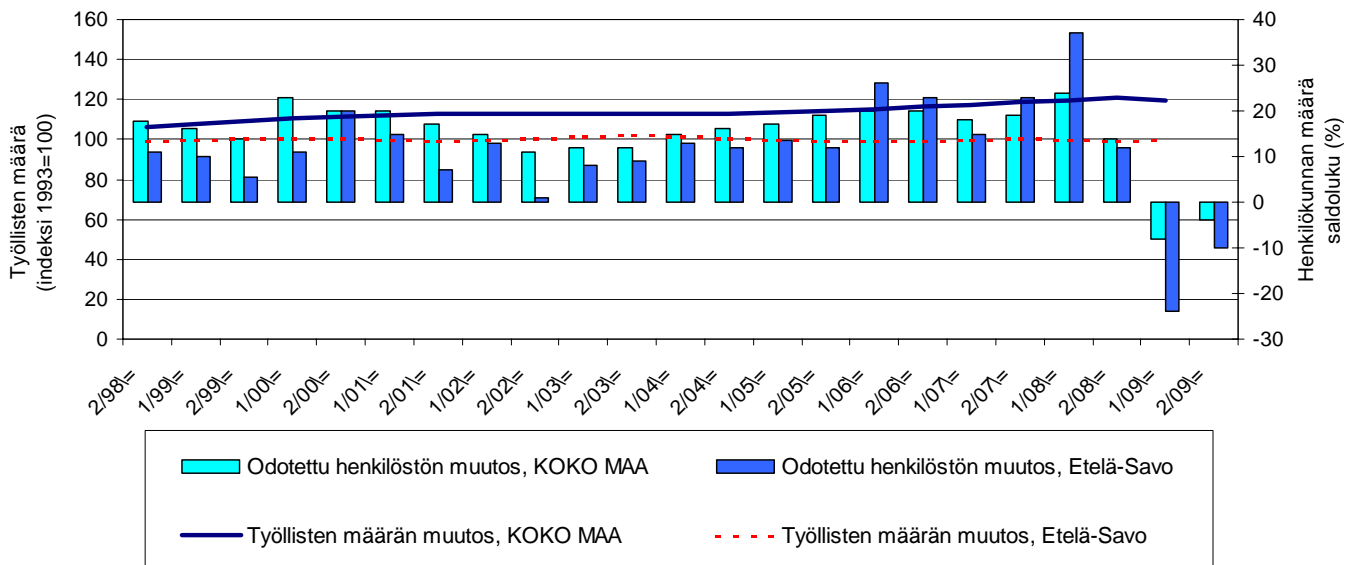
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	13	71	17	-4
Etelä-Savo	7	76	17	-10

Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella edelleen pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Etelä-Savossa korkeammalla tasolla kuin keväällä 2009 (saldoluku tuolloin -24 %). Myös koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2009 henkilökunnan määrän saldoluku oli -8 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Etelä-Savon työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

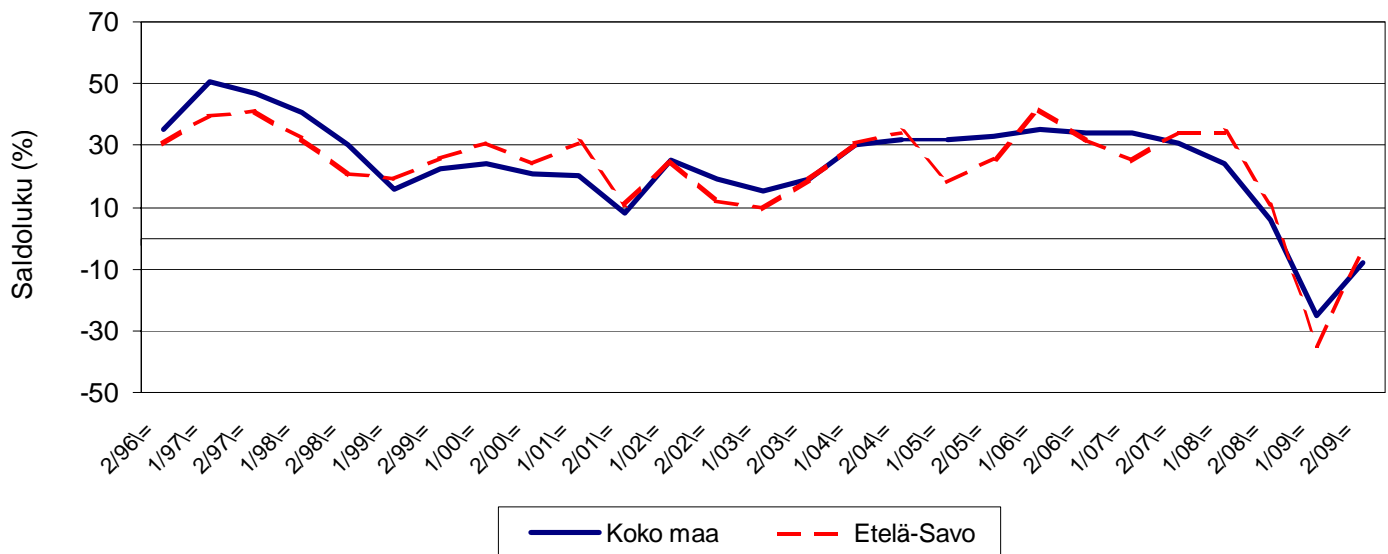
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	19	55	26	-8
Etelä-Savo	19	58	23	-4

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana Etelä-Savossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Etelä-Savossa toimivista pk-yrityksistä 19 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 23 prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat nyt hieman paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/96 lähtien. Kevään 2009 tilanteeseen verrattuna ovat Etelä-Savossa ja koko maassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana parantuneet. Etelä-Savossa kehitys on ollut koko maata selkeämpää.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

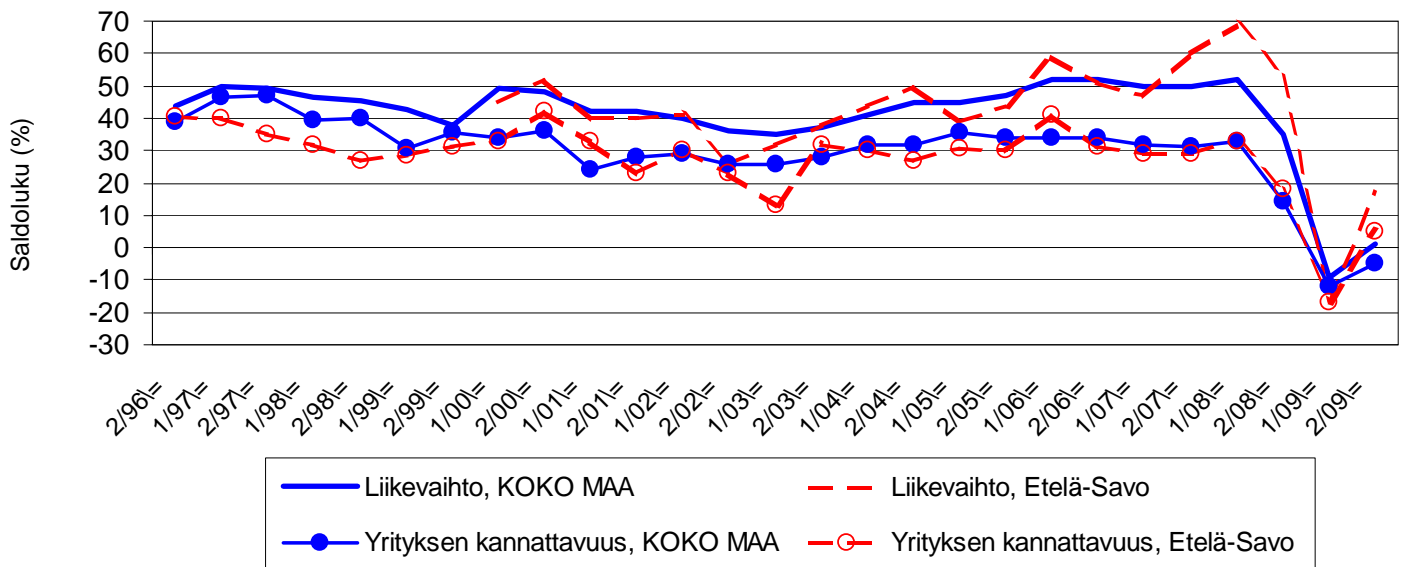
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vakavaraisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	29	13	11	10	26	23	21	17
Yhtä suuri	44	59	74	74	59	48	62	66
Pienempi	28	28	15	16	15	29	17	17
Saldoluku (%)	1	-15	-5	-6	12	-5	4	0
Etelä-Savo								
Suurempi	37	13	24	10	37	29	22	22
Yhtä suuri	44	59	61	68	51	47	65	70
Pienempi	20	28	15	22	12	24	13	8
Saldoluku (%)	17	-15	8	-12	25	5	10	13

Koko maan ja alueen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua lähes kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisemmat kevääseen 2009 verrattuna. Etelä-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä paremmat liikevaihdon, viennin arvon, yrityksen kannattavuuden, vakavaraisuuden ja tuotekehityspanostusten osalta.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 2/96 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat sekä Etelä-Savossa että koko maassa nousseet kevään 2009 kyselyyn verrattuna.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

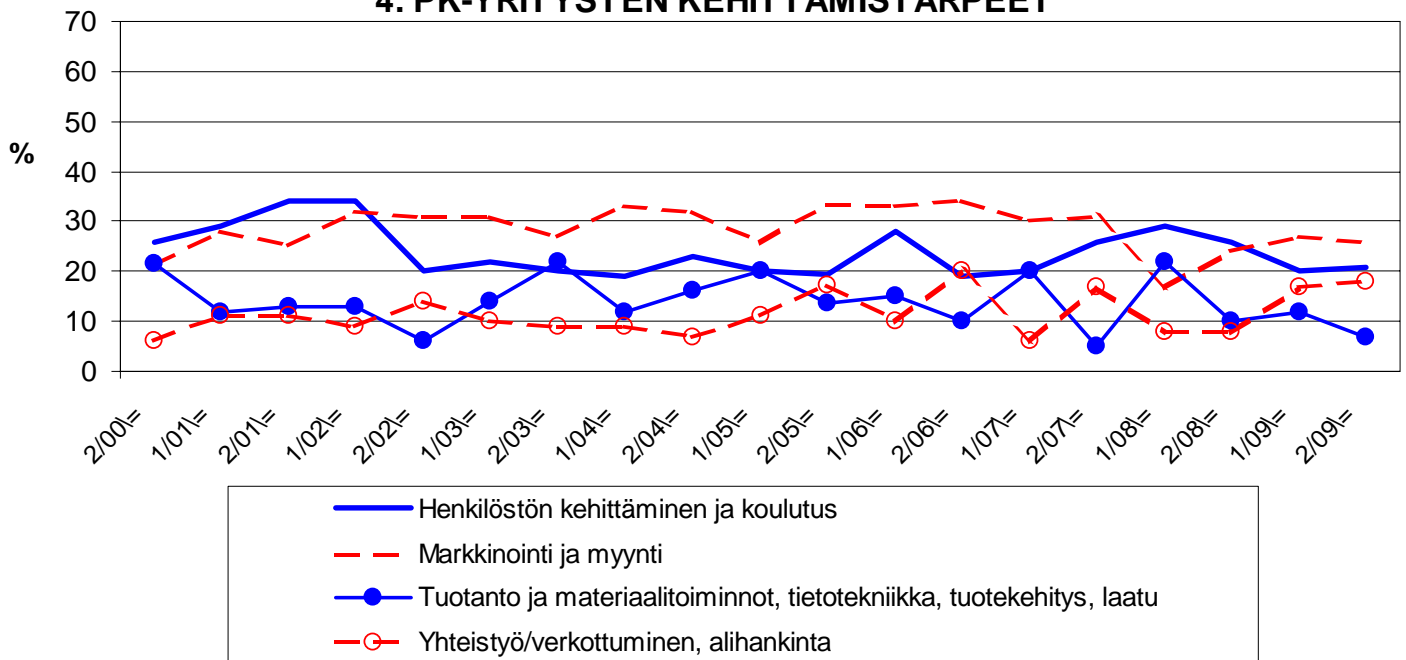
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
Johtaminen	4	4
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	15	21
Markkinointi ja myynti	32	26
Vienti ja kansainvälistyminen	3	6
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	7	12
Tuotanto ja materiaalityönnöt, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	7
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	18
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	0
Ei kehittämistarvetta	16	7

Koko maan ja Etelä-Savon alueen pk-yritysten kehittämistarpeet eroavat nyt jonkin verran toisistaan. Etelä-Savon pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta alueen pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Myös koko Suomen osalta kaksi suurinta kehittämistarvetta ovat markkinointi ja myynti sekä henkilöstön kehittäminen ja koulutus.

Henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen sekä yhteistyöhön / verkottumiseen ja alihankintaan liittyvät kehittämistarpeet ovat hieman lisääntyneet Etelä-Savossa toimivien pk-yritysten keskuudessa kevään 2009 tilanteeseen verrattuna. Sen sijaan markkinointiin ja myyntiin sekä tuotantoon liittyvät kehittämistarpeet ovat hieman vähentyneet.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	3	6
byrokratia	1,0	4,6
työlainsäädäntö	0,6	1,1
työehtosopimukset	0,4	0,0
muu sääntely	0,7	0,0
KUSTANNUSTASO	7	8
verotus	1,0	2,3
palkkataso	2,0	1,1
työn sivukulut	2,8	1,1
muut tuotantokustannukset	1,4	3,4
KILPAILUTILANNE	12	12
kireä kilpailutilanne	8,1	9,2
markkinoiden liiallinen keskittyminen	0,8	1,1
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,5	1,1
markkinoita vääristävät tuet	0,2	0,0
harmaa talous, konkurssit jne.	0,6	0,0
kysynnän riittämättömyys	1,7	0,0
RAHOITUS	7	9
rahoituksen saatavuus	2,7	2,3
rahoituksen hinta	1,0	2,3
vakuuksien puute	3,2	4,6
RESURSSITEKIJÄT	16	20
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	8,7	8,0
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	0,6	1,1
toimitilat	1,4	2,3
koneet ja laitteet	0,6	1,1
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	3,6	4,6
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	37	35
MUUT TEKIJÄT	6	9
EI OSAA SANOA	12	2

Etelä-Savossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät ja yleinen suhdanne-/maailmantilanne. Nämä kaksi tekijää koettiin suurimmiksi kehittämisen esteiksi myös koko maan tasolla. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Yleinen suhdanne-/maailmantilanne koetaan hieman pienemmäksi kehittämisen esteeksi Etelä-Savossa koko maan pk-yrityksiin verrattuna. Resurssitekijät koetaan sen sijaan hieman suuremmaksi kehittämisen esteeksi Etelä-Savossa kuin koko maassa keskimäärin.

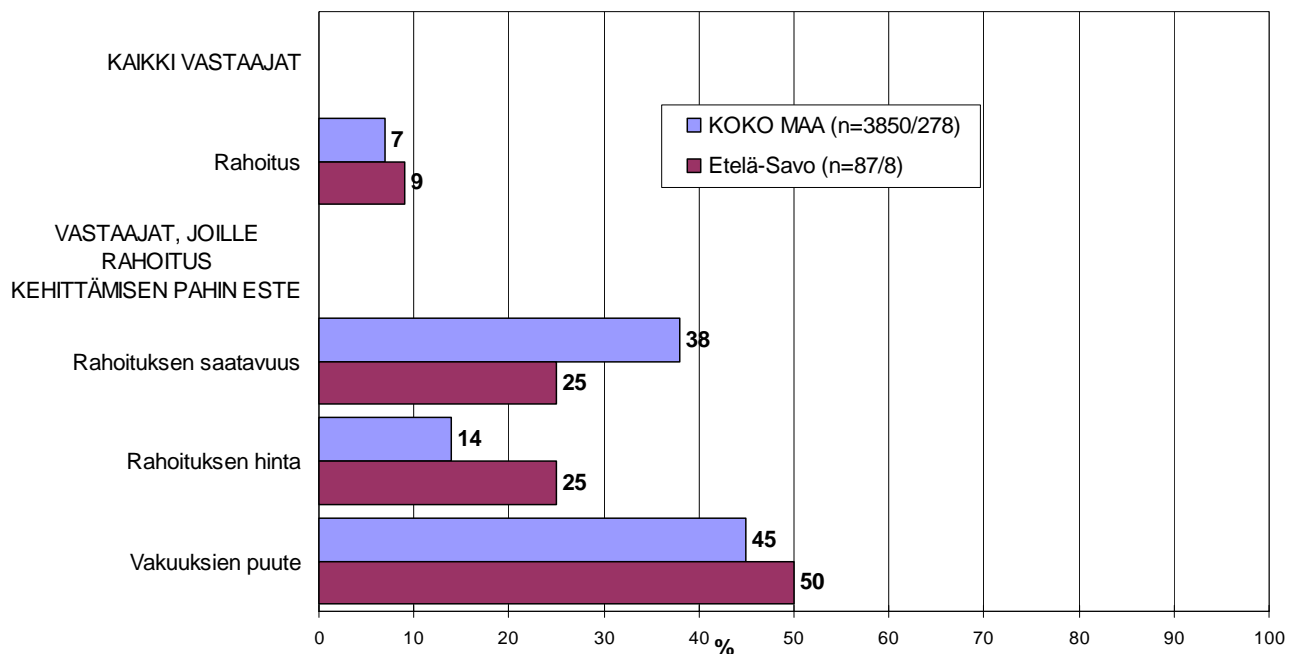
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 9 prosentilla Etelä-Savon pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on esteenä 50 prosentilla ja rahoituksen saatavuus (25 %) ja hinta 25 prosentilla vastanneista. Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan edelleen hieman suurempi kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Etelä-Savossa kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta kokonaisuudessaan suurempana kehittämisen esteenä verrattuna kevään 2009 tilanteeseen. Sen sijaan alueen kaikki pk-yritykset kokevat rahoituksen samansuuruiseksi kehittämisen esteeksi kuin keväällä 2009.

Koko maassa kaikki pk-yritykset pitävät rahoitusta nyt hieman pienempänä esteenä verrattuna kevään 2009 tilanteeseen. Kasvuhakuiset pk-yritykset kokevat rahoituksen samansuuruiseksi kehittämisen esteeksi kuin keväällä 2009.

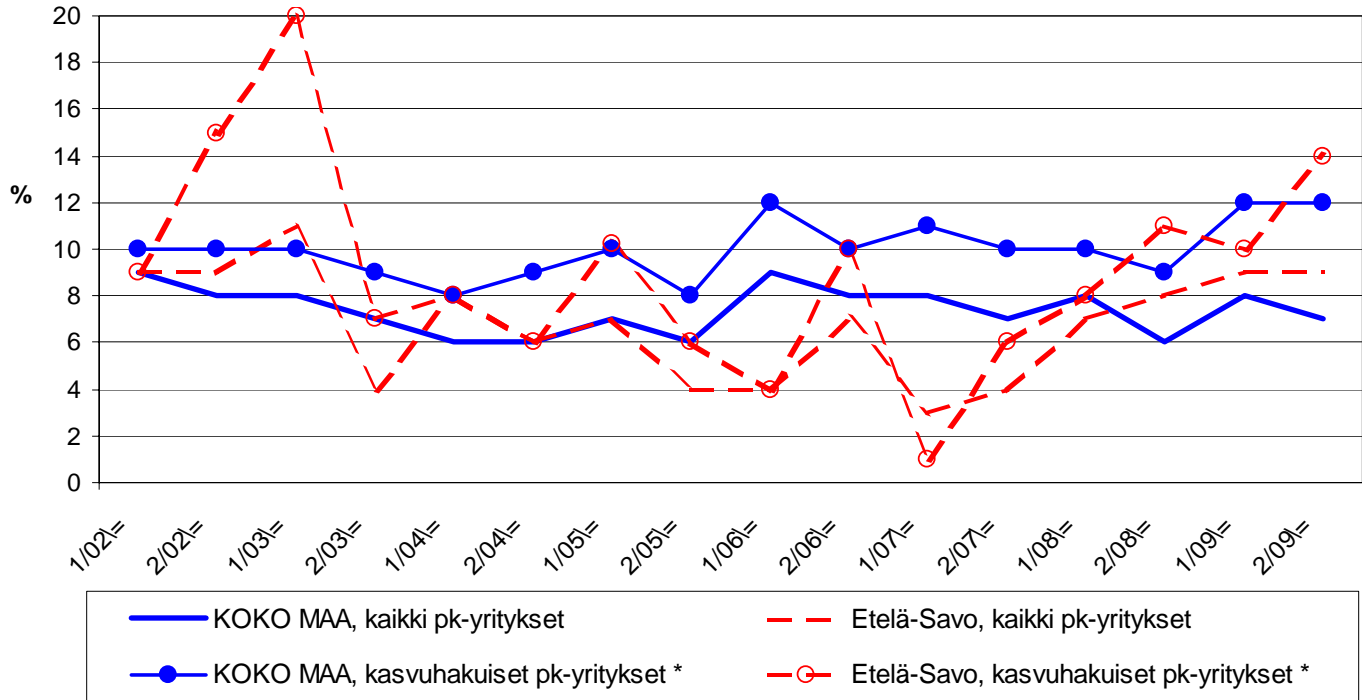
5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus-

n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan -

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

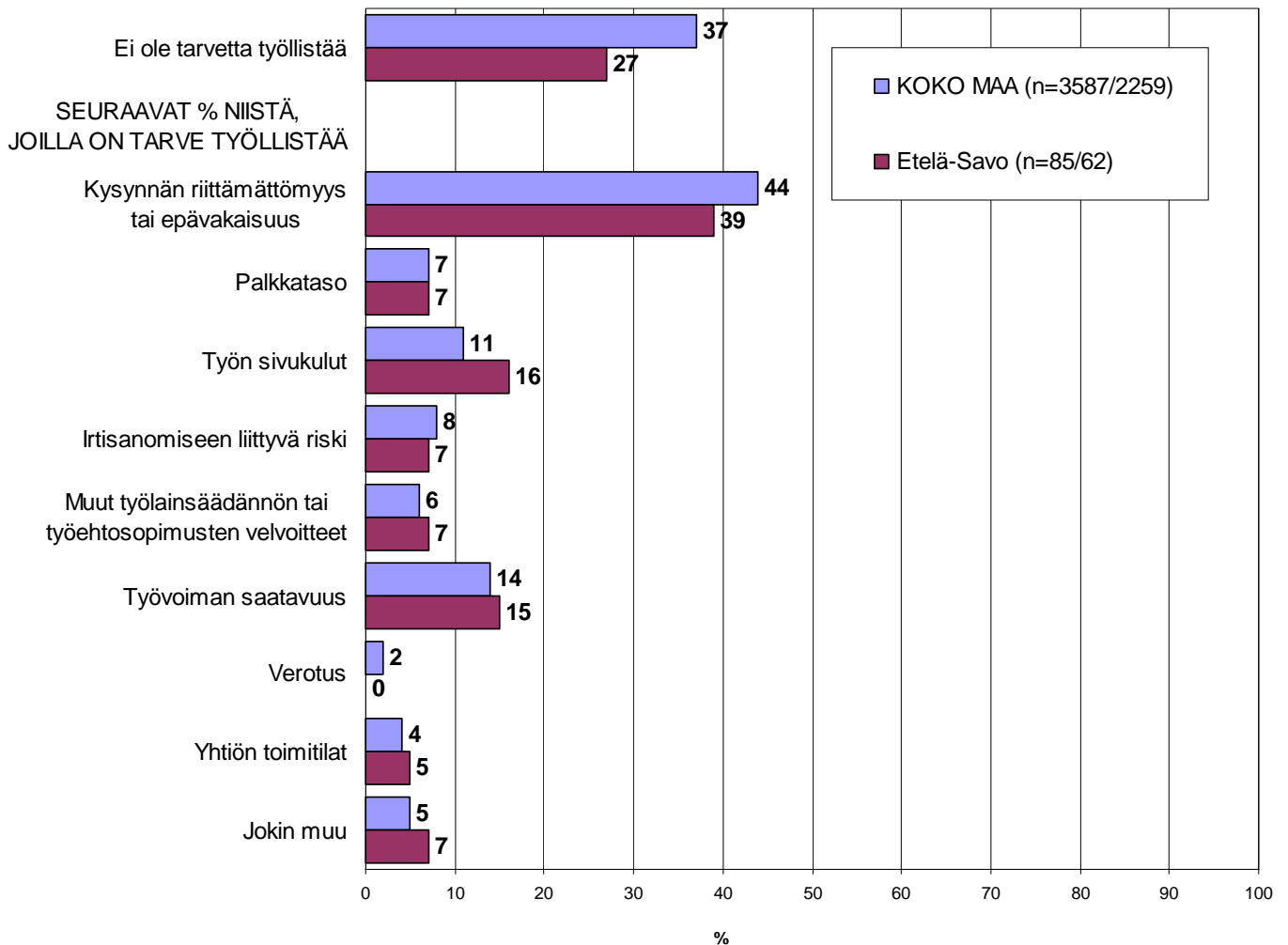
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Etelä-Savon pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat kysynnän riittämättömyys tai epävakaus sekä työn sivukulut. 39 prosenttia niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä kysynnän riittämättömyyttä tai epävakaisuutta ja 16 prosenttia työn sivukuluja. Koko maan pk-yritysten keskuudessa koettiin työllistämisen suurimmiksi esteiksi kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus sekä työvoiman saatavuus.

27 prosentilla Etelä-Savon pk-yrityksistä ja 37 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE

n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

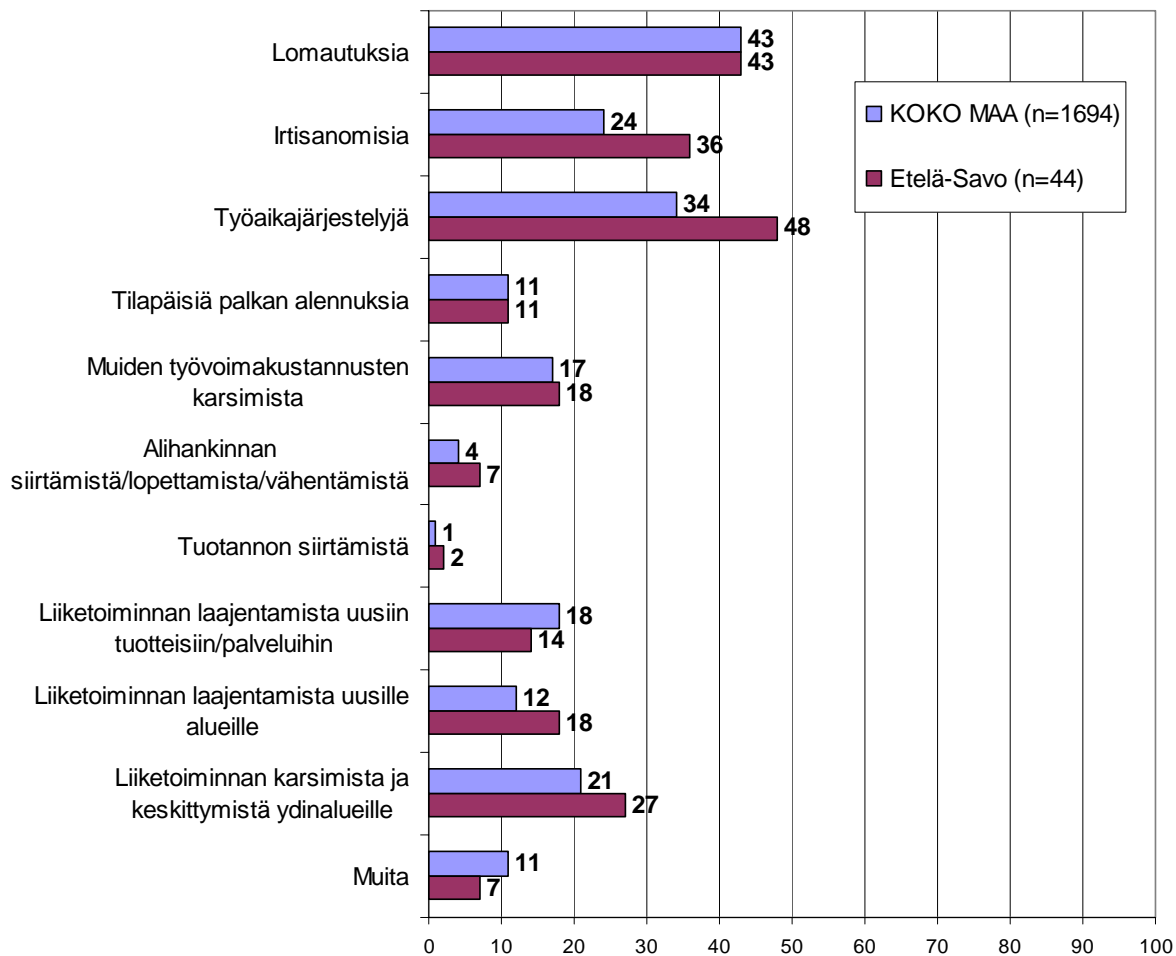
7 Sopeuttamistoimet suhdannetilanteen vuoksi

Koko maan pk-yrityksistä 35 prosenttia ja alueella 42 prosenttia on jo sopeuttanut toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi. Lisäksi noin kymmenesosa koko maan (12%) ja alueen (11%) pk-yrityksistä suunnittelee toimintansa sopeuttamista.

Hieman vajaa puolet alueen toimintaa sopeuttaneista / sopeuttamista suunnittelevista pk-yrityksistä on tehnyt / aikoo tehdä työaikajärjestelyjä. Toiseksi eniten alueella on tehty / suunnitellaan tehtäväksi lomautuksia. Koko maan pk-yrityksissä nämä olivat myös kaksi eniten toteutettua / suunnitteilla olevaa sopeuttamistointa. Irtisanomisia on tehnyt / suunnittelee tekevänsä puolestaan 24 prosenttia koko maan ja 36 prosenttia alueen vastanneista pk-yrityksistä.

7. MITÄ SOPEUTTAMISTOIMIA ON TEHTY/SUUNNITTEILLA

n=on jo sopeuttanut, suunnittelee sopeuttamista

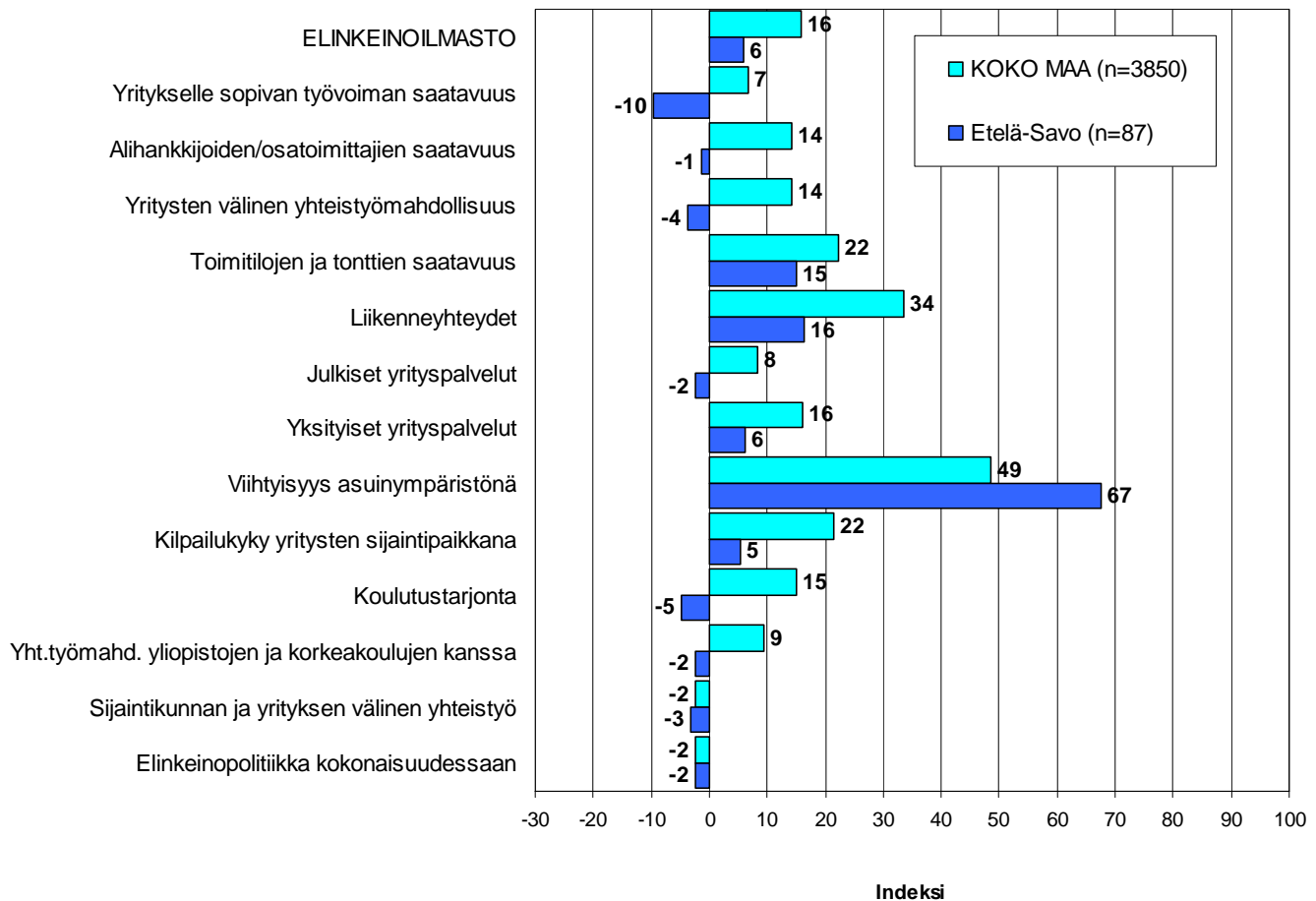
8 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Etelä-Savossa edelleen hieman tyytymättömpiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Etelä-Savossa sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuinympäristönä sekä liikenneyhteyksiin. Tyytymättömiä alueella ollaan koulutustarjontaan sekä yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen. Etelä-Savossa pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä lähinnä viihtyisyyteen asuinympäristönä. Muihin osatekijöihin ollaan alueella keskimäärin koko maata tyytymättömpiä.

Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Etelä-Savossa hieman laskenut. Koko maassa tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on puolestaan hieman noususuunnassa. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

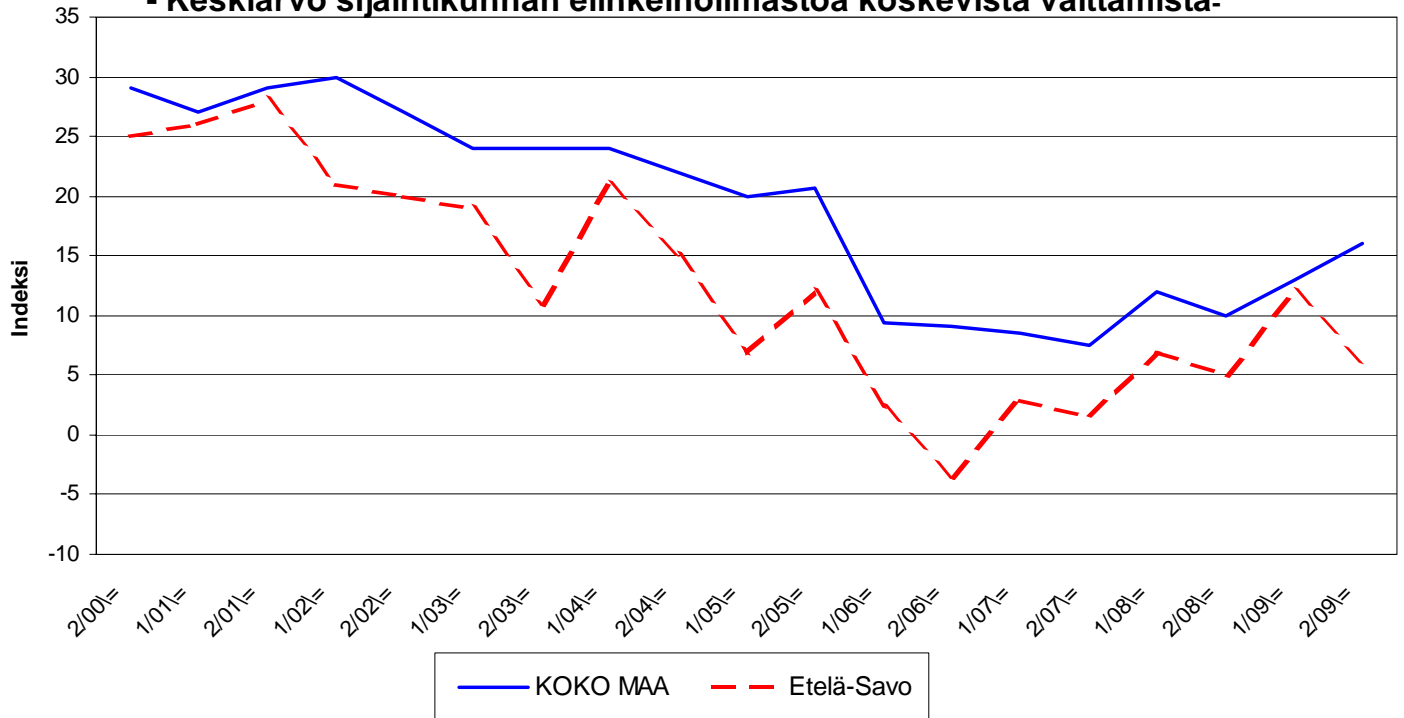
8.1 ELINKEINOILMASTO

n=kaikki vastaajat

8.2 ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-

9 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

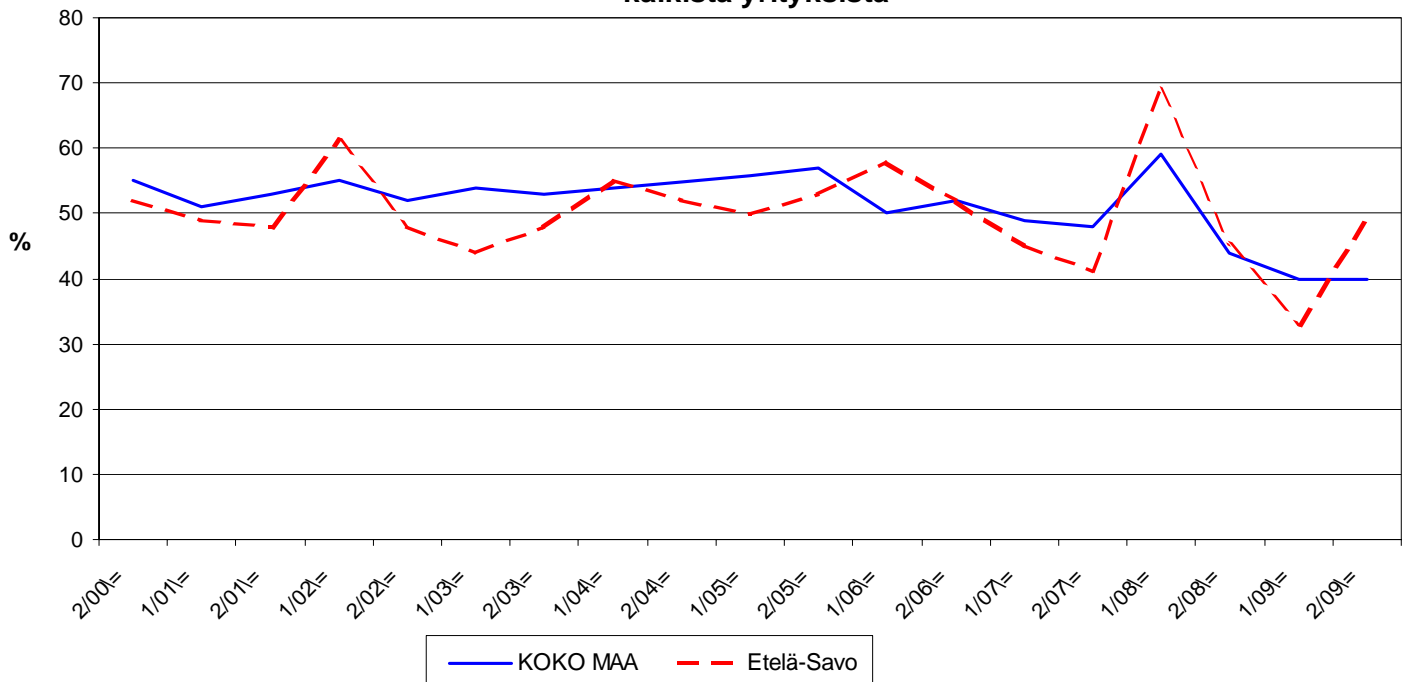
	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	7	6
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	32	43
Pyrimme säilyttämään asemamme	40	34
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	18	16
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	3	1

Etelä-Savossa on edelleen hieman vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoi kolme prosenttia koko maan ja yksi prosentti alueen pk-yrityksistä. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä kotimaassa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Etelä-Savossa yhteensä 49 prosenttia ja koko maassa yhteensä 40 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten sekä kokonaisuutena kasvuhakuisten yritysten osuus on noussut Etelä-Savossa. Koko maassa kasvuhakuisten ja voimakkaasti kasvuhakuisten pk-yritysten määrä on puolestaan pysynyt samassa keväästä 2009.

9. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

10 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

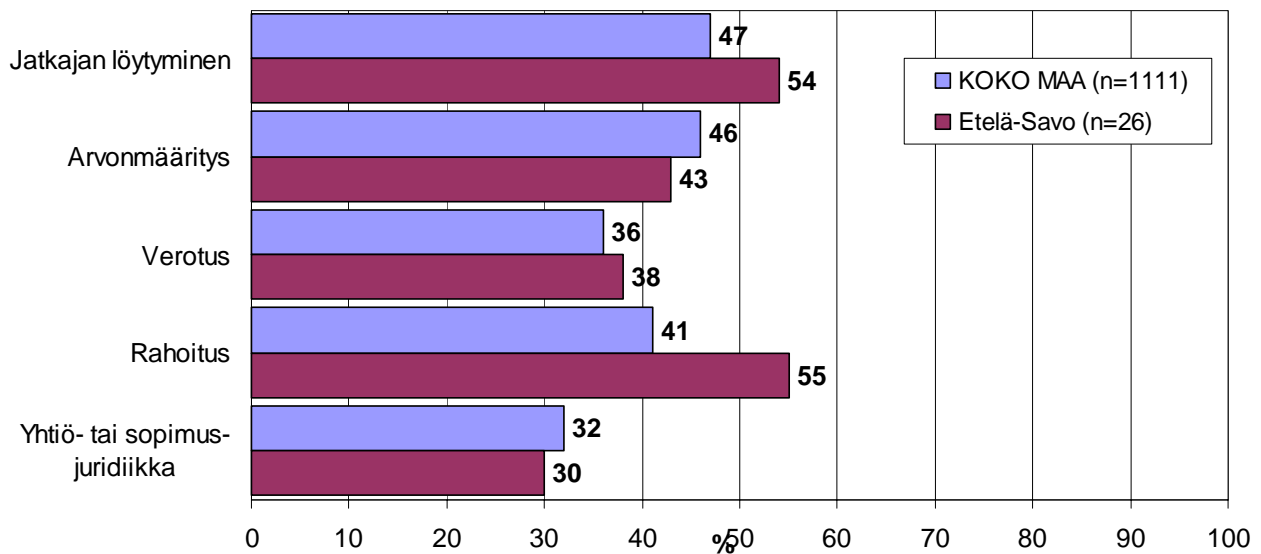
Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	57	59
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	11	15
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	18	15
Ei osaa sanoa	14	11

Etelä-Savon alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana noin joka kolmannessa pk-yrityksessä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Etelä-Savon alueella ovat rahoitus ja jatkajan löytäminen.

10. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN-TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA

-Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana-
n=sukupolven/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

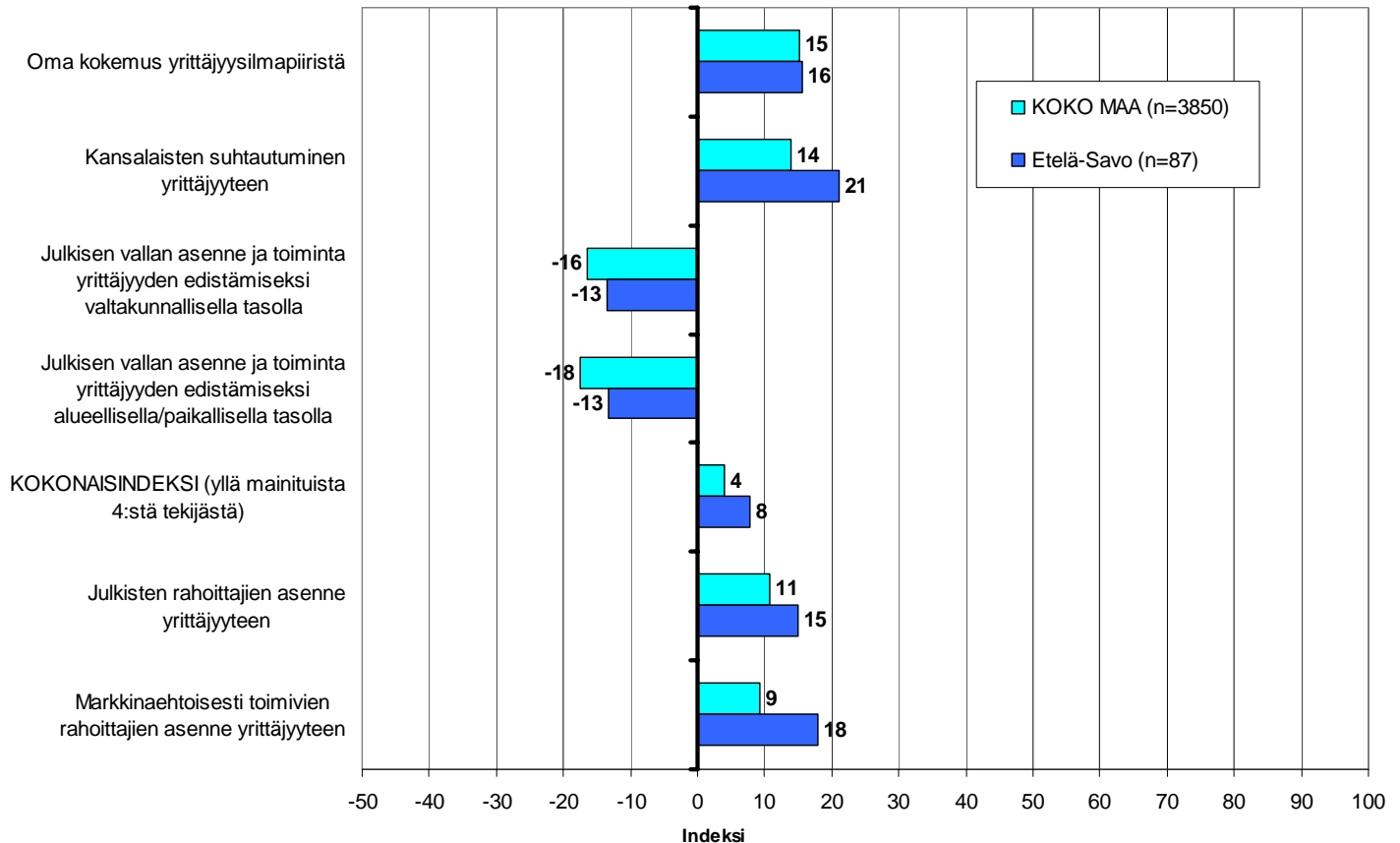
11 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +4, kun taas Etelä-Savossa se on edelleen parempi +8. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Arviot kaikista indeksin osatekijöistä ovat alueella hieman heikommalla tasolla keväteen 2009 verrattuna. Lähes kaikki indeksin osatekijät ovat myös koko maassa heikentyneet edellisvuoteen verrattuna. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Etelä-Savon että koko maan osalta.

Markkinaehtoisesti sekä julkisesti toimivien rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Etelä-Savon alueella paremmaksi kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisten rahoittajien asenne saa paremman arvion julkiseen puoleen verrattuna alueella. Sen sijaan koko maassa julkisten rahoittajien asenne saa paremman arvion markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenteeseen verrattuna.

11. YRITTÄJYYSILMAPIIRI

n=kaikki vastaajat

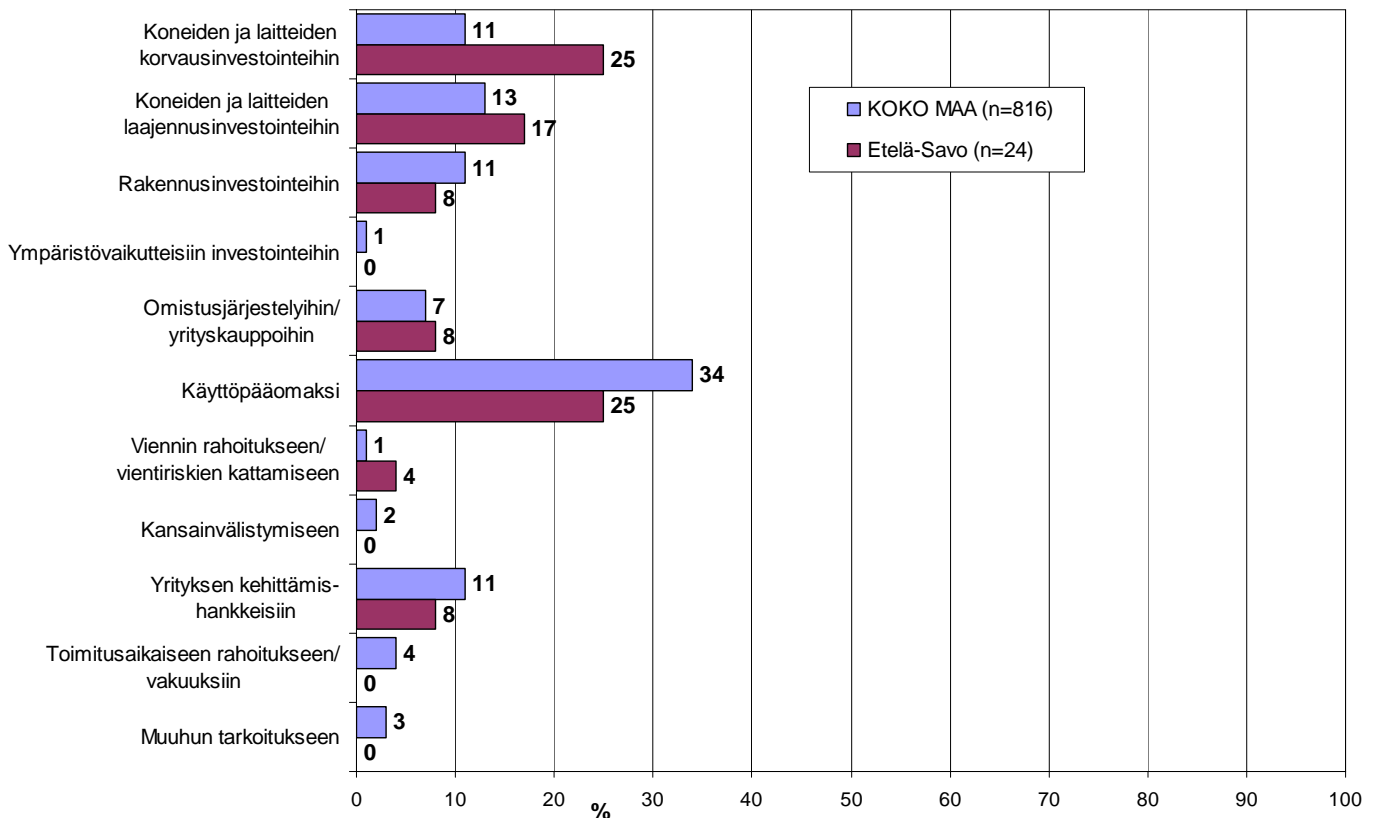
12 Pk-yritysten rahoitus

Etelä-Savon alueen yrityksistä 39 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 30 prosenttia. Koko maan pk-yrityksistä 51 prosenttia oli ottanut lainaa rahoituslaitoksilta, kun alueella vastaava lukema on suurempi, 60 prosenttia.

29 prosenttia alueella ja koko maassa noin joka neljäs (23%) toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Finnveran suhdannelainaa / -takausta aikoo näistä yrityksistä hakea koko maan osalta 37 prosenttia ja alueella 21 prosenttia. Tärkeimpinä käyttötarkoituksina rahoitukselle pidetään alueella rahoituksen ottamista käyttöpääomaksi sekä koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin.

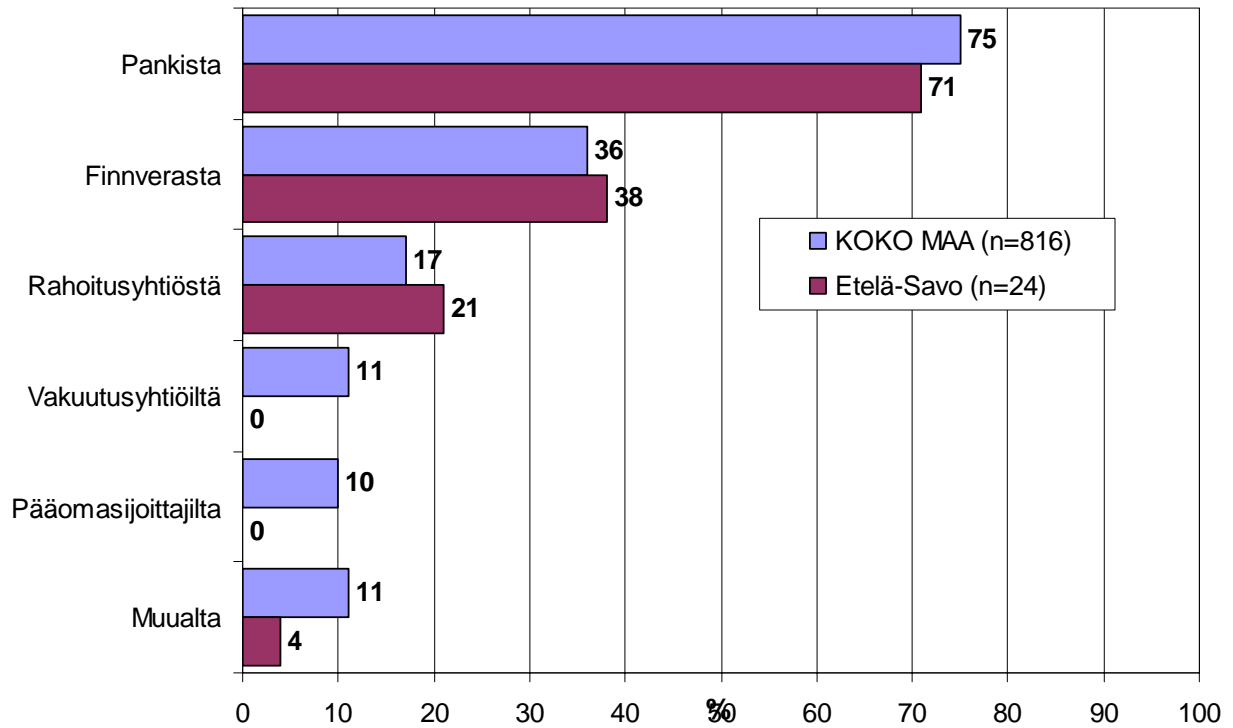
Etelä-Savon pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (71 %) tai Finnverasta (38 %).

12. TÄRKEIN KÄYTTÖTARKOITUS ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE -Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta- n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

13. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

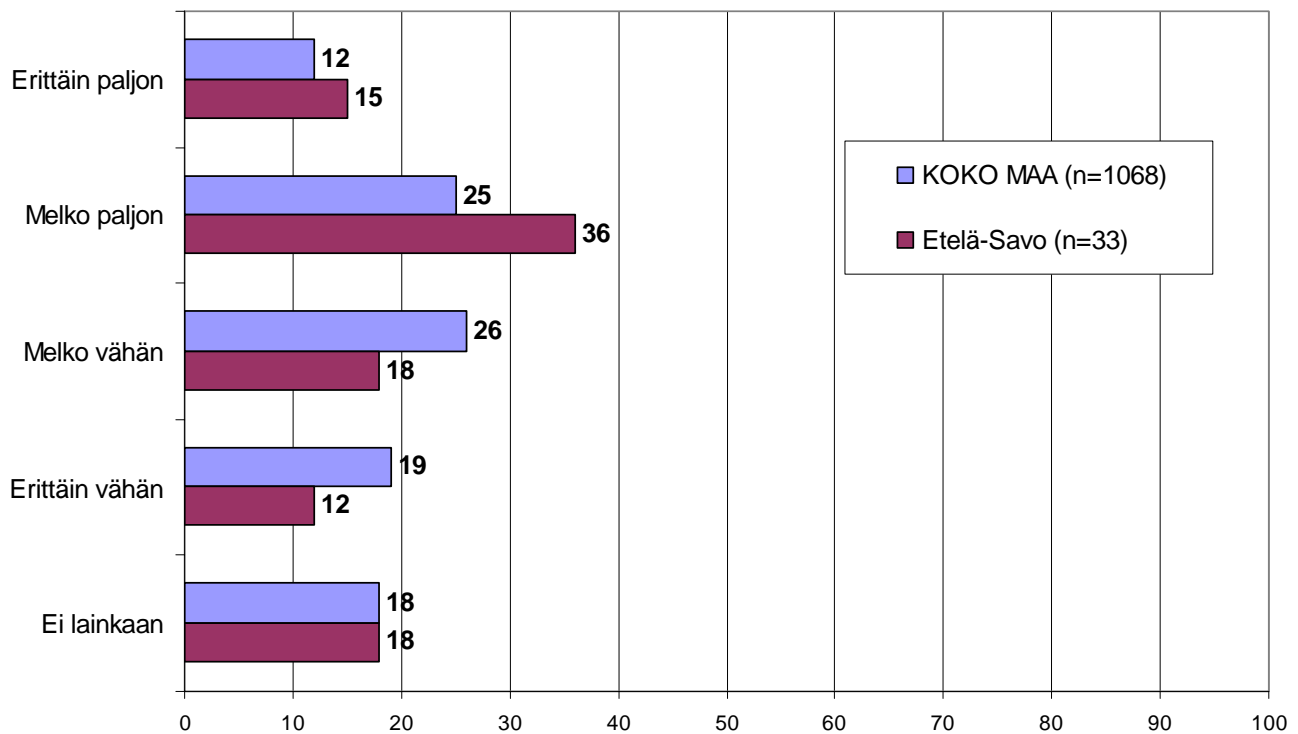

Yhteensä 37 prosenttia rahoitusta ottaneista koko maan pk-yrityksistä kokee, että rahoitusmarkkinat ovat heijastuneet rahoitusehtoihin melko tai erittäin paljon. Alueella puolestaan yli puolet (52 %) kokee rahoitusmarkkinoiden vaikuttaneen ehtoihin melko tai erittäin paljon. Hieman vajaa viidesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että rahoitusmarkkinoiden muutokset / ongelmat eivät ole heijastuneet lainkaan rahoitusehtoihin.

Alueella koetaan kokonaisuudessaan rahoitusmarkkinoiden muutoksilla / ongelmilla olleen suurempi vaikutus rahoitusehtoihin kuin koko maassa keskimäärin.

14. OVATKO RAHOITUSMARKKINOIDEN MUUTOKSET / ONGELMAT HEIJASTUNEET RAHOITUSEHTOIHIN

n=on ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana

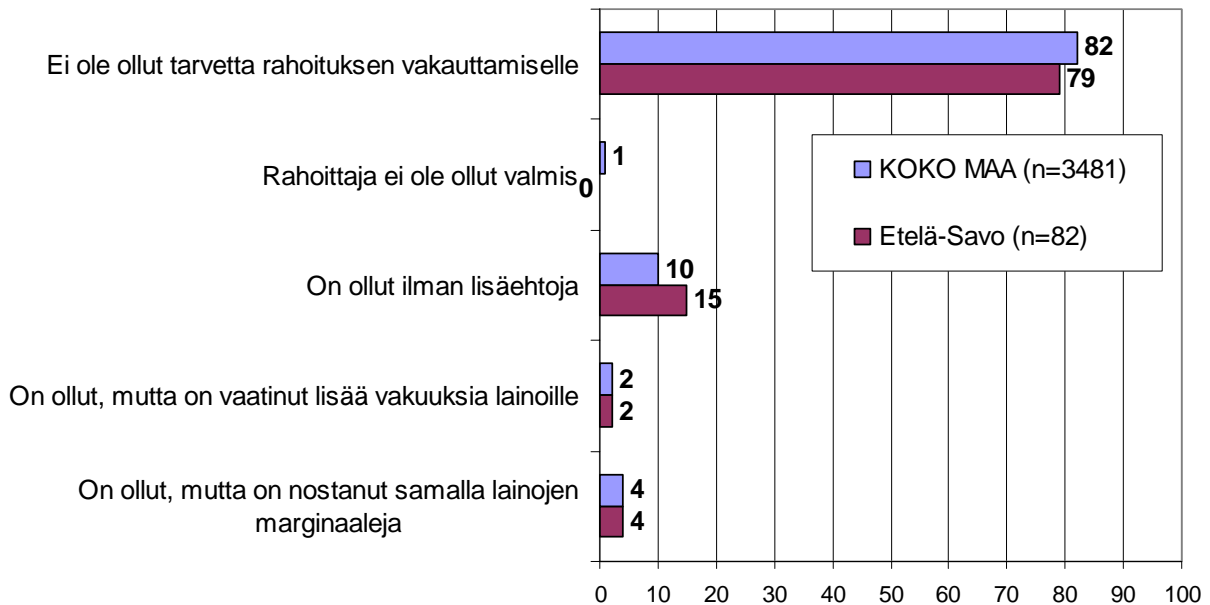

Suurin osa sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että yrityksessä ei ole ollut tarvetta rahoituksen vakauttamiselle.

Kymmenesosa koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että päärahoittaja on ollut valmis vakauttamaan rahoitusta ilman lisäehtoja. Alueella hieman suurempi osa (15 %) puolestaan ilmoittaa, että rahoituksen vakauttamiseen on oltu valmiita ilman lisäehtoja. Ainoastaan pieni osa koko maassa ilmoittaa, että rahoittaja ei ole ollut valmis vakauttamaan rahoitusta, alueella tällaisia pk-yrityksiä ei ole lainkaan. Alueella on koko maahan verrattuna asetettu hieman harvemmin lisäehtoja rahoituksen vakauttamiselle.

15. ONKO PÄÄRAHOITTAJA OLLUT VALMIS VAKAUTTAMAAN RAHOITUSTA

n=kaikki vastaajat

13 Maksuvaikeudet ja -järjestelyt

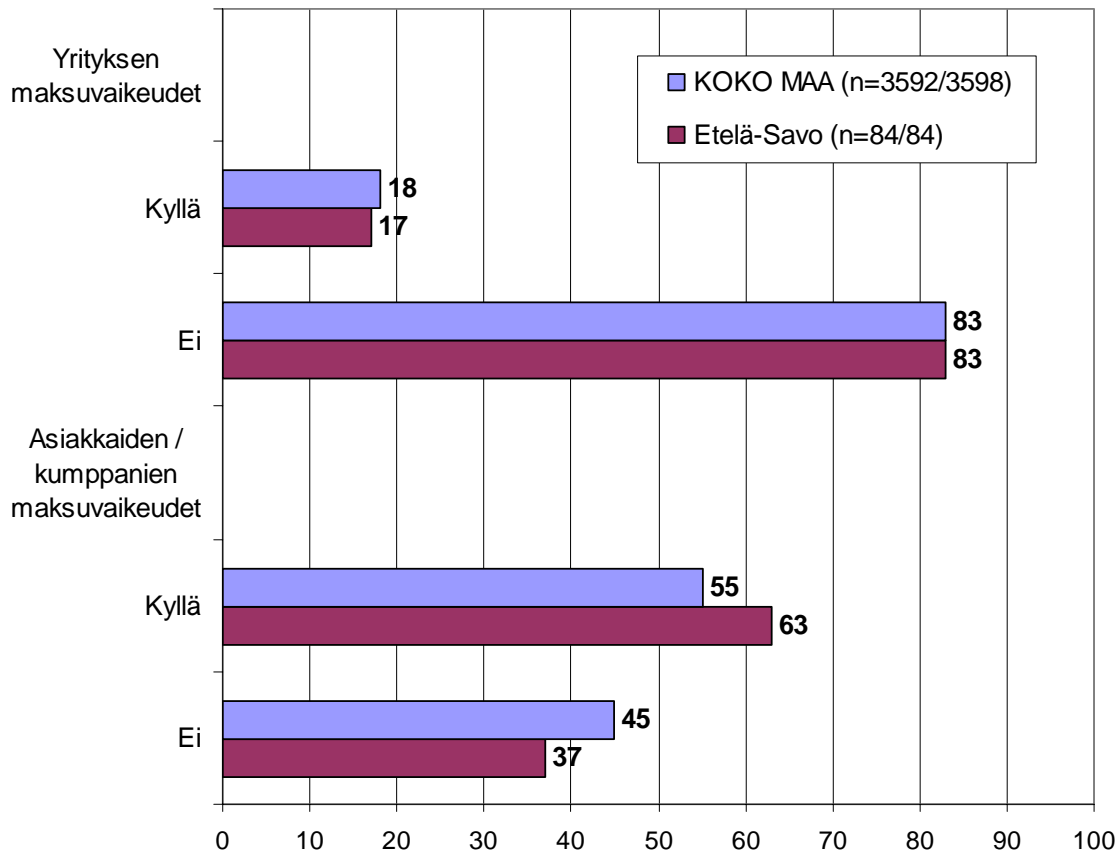
Hieman vajaa viidesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa yrityksellä olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana.

Noin puolet koko maan pk-yrityksistä lisäksi ilmoittaa, että asiakkailla / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Asiakkailla / kumppaneilla on ollut useammin maksuvaikeuksia Etelä-Savossa kuin koko maassa keskimäärin.

80 prosenttia koko maan ja 90 prosenttia alueen niistä yrityksistä, jotka ilmoittavat asiakkailla / kumppaneilla olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana ilmoittaa, että asiakkailla / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana vuodentakaista enemmän.

16. MAKSUVAIKEUDET YRITYKSELLÄ JA ASIAKKAILLA / KUMPPANEILLA

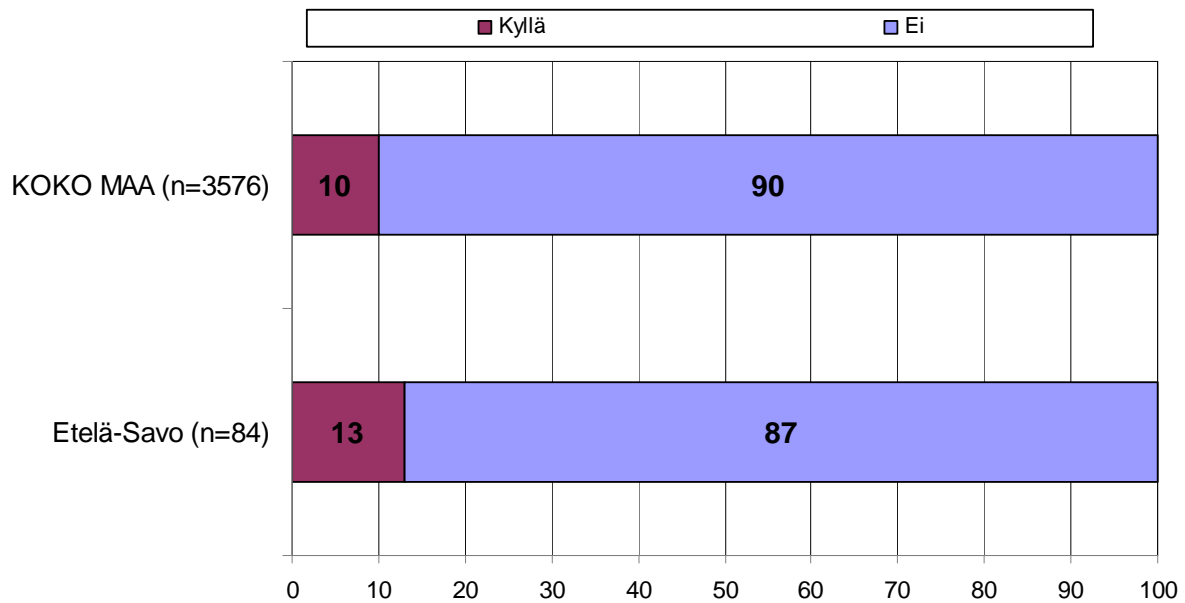
n=kaikki vastaajat

Noin kymmenesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että maksujärjestelyihin on ollut tarvetta verottajan kanssa viimeisen kuuden kuukauden aikana. Alueella on hieman useammin ollut tarvetta maksujärjestelyille verottajan kanssa kuin koko maassa keskimäärin.

17. TARVE MAKSUJÄRJESTELYIHIN VEROTTAJAN KANSSA

n=kaikki vastaajat

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto
- **Finnveran Pietarin edustusto**
Finnish-Russian Innovation Center
Business Center Apollo, office 500
Dobrolyubova Prospect 8
St. Petersburg 197198
Russia
Puhelin +7 812 335 2234
Faksi +7 812 335 2236

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- **Etelä-Karjalan Yrittäjät**
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0104 701 100, faksi 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- **Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät**
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
puhelin (06) 420 5000, faksi (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- **Etelä-Savon Yrittäjät**
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
puhelin (015) 151 684, faksi (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- **Helsingin Yrittäjät**
Lastenkodinkuja 1 A 4, 3. krs., 00180 Helsinki
puhelin 010 841 3020, faksi (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- **Hämeen Yrittäjät**
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
puhelin (03) 682 1153, faksi (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- **Kainuun Yrittäjät**
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
puhelin 010 387 7870, faksi (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- **Keski-Pohjanmaan Yrittäjät**
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin (06) 831 5292, faksi (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- **Keski-Suomen Yrittäjät**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
puhelin 010 425 9200, faksi 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- **Kymen Yrittäjät**
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
puhelin (05) 544 3030, faksi (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- **Lapin Yrittäjät**
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
puhelin 0400 392 139, faksi (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- **Länsipohjan Yrittäjät**
Valtakatu 5, 94100 Kemi
puhelin (016) 221 701, faksi (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- **Pirkanmaan Yrittäjät**
Kehräsaari B-rappu, PL 7, 33210 Tampere
puhelin (03) 251 6500, faksi (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- **Pohjois-Karjalan Yrittäjät**
Kauppakatu 17 A, 80100 Joensuu
puhelin 010 470 7600
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- **Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät**
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
puhelin (08) 311 4677, faksi (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- **Päijät-Hämeen Yrittäjät**
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
puhelin (03) 782 9866, faksi (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- **Pääkaupunkiseudun Yrittäjät**
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
puhelin 010 422 1400, faksi (09) 2517 2200
www.yrittajat.fi/paakaupunkiseutu
- **Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät**
Hietasaarenkatu 6, PL 289, 65101 Vaasa
puhelin (06) 356 0800, faksi (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- **Satakunnan Yrittäjät**
Isolinnankatu 24, PL 45, 28101 Pori
puhelin (02) 634 9900, faksi (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- **Savon Yrittäjät**
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
puhelin (017) 368 0500, faksi (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- **Uudenmaan Yrittäjät**
Rantakatu 1, 2. kerros, 04400 Järvenpää
puhelin (09) 274 5420, faksi (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- **Varsinais-Suomen Yrittäjät**
Brahenskatu 20, 20100 Turku
puhelin (02) 275 7100, faksi (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Suomen Yrittäjät
Etelä-Savon Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
puhelin (09) 229 221
faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Etelä-Savon Yrittäjät
Patteristonkatu 2 C
50100 Mikkeli
puhelin (015) 151 684
faksi (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

FINNVERA

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 2024 6011
www.finnvera.fi
Helsinki
Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
faksi 020 460 7220

Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
faksi 020 460 3240